24245

Posamezni izvod 30 grošev, mesečna naročnina 1 šiling

SLOVENSKI vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Zvesti tradicijam narodno osvobodilne borbe korakamo naprej novi zmagi nasproti, ki nam bo prinesla popolno nacionalno in socialno svobodo.

Letnik IV. | Celovec, v sredo 11. V. 1949 | Štev. 36 (221)

Zmagali smo

V nedeljo so minula štiri leta, odkar je bila končana druga svetovna vojna, doslej najstrašnejša v zgodovini človeštva. 8. maja 1945 je Hitlerjeva Nemčija brezpogojno kapitulirala, svobodoljubni narodi pa so slavili svojo zmago in se hkrati zakleli, da bodo na straži, da se gorje nove vojne nikoli več ne povrne.

V minuli vojni smo zmagali tudi mi. S priključitvijo Avstrije k fašistični Nemčiji leta 1938 se je začelo v zgodovini koroških Slovencev novo poglavje, poglavje najhujšega nasilja poglavje, ki je pisano s krvavimi črkami. Fašizem nas je obsodil na smrt in popolno iztrebljenje. V ta namen so bila prepovedana vsa naša prosvetna društva, uničene so bile naše bogate knjižnice, razpuščene vse slovenske zadruge, vse naše narodno premoženje zaplenjeno, slovenska beseda je izginila iz javnega življenja. Skratka, odvzeta nam je bila vsaka možnost javnega udejstvovanja. Začelo se je načrtno preganjanje zavednih Slovencev in doslednih antifašistov. Zapori so se polnili, stotine zavednih slovenskih družin je bilo izseljenih, številni koroški Slovenci pa so romali v koncentracijska taborišča. Fašizem in njegovi hlapci so triumfirali.

Toda kljub temu, da smo bili tlačeni in zatirani do krvi in obsojeni na smrt, nismo klonili. V naših gmajnah se je rodila Osvobodilna fronta za Slov. Koroško, ki je vzela usodo naroda v svoje roke in ga povedla v borbo proti fašističnemu nasilju. Začela se je narodno osvobodilna borba koroških Slovencev, najsvetlejša doba v naši zgodovini. Vse naše ljudstvo brez razlike je v njej aktivno sodelovalo, zavedajoč se, da ga bo le vztrajna in odločna borba rešila suženjstva in tlačanstva in mu zajamčila svobodo in enakopravnost. Borili so se interniranci in priporniki v ječah in koncentracijskih taboriščih, borili so se naši izseljenci v tujini, borili so se naši partizani, katerih število se je večalo iz dneva v dan in katerih puške so bile strah in trepet fašističnim vojakom in policiji. Fašizem je svoje nasilje stopnjeval, posluževal se je najgnusnejših metod, toda poleta partizanske borbe ni ustavil. Partizanska vojska je osvobajala našo zemljo in jo končno po hudi triletni borbi, v kateri je bilo treba mnogo žrtev, osvobodila. Koroški Slovenci smo izvojevali svojo prvo veliko zmago in ogromno doprinesli k uničenju fašizma.

Čeprav nam zmaga nad fašizmom ni prinesla dokončne rešitve, nacionalne in socialne svobode naša borba ni bila zaman. Vsemu svetu smo dokazali, da hočemo živeti svobodno in o svoji usodi odločati sami. Uspeh naše borbe je, da danes lahko živimo na svoji zemlji, da so se interniranci, KZ-larji in izseljenci spet vrnili na svoje domove, da spet delujejo naša prosvetna društva in vrhovna kulturna organizacija koroških Slovencev Slovenska prosvetna zveza, da so — sicer po hudi in vztrajni borbi — spet obnovljene svoječasno razpuščene zadruge, da prodira v javnost — čeprav še ne popolnoma enakopravno — slovenska beseda in pesem in da med našim ljudstvom delujejo številne slovenske organizacije, ki jih prej nismo imeli in ki danes nadaljujejo borbo za dokončno nacionalno in socialno osvoboditev koroških Slovencev. Največja pridobitev naše borbe pa je Osvobodilna fronta za Slov. Koroško, ki smo jo kljub vsem navalom in poskusom razbijanja njene enotnosti ohranili trdno in enotno. Naše pravice nam danes še omejujejo in odrekajo, toda pogoje za dosego vseh — nacionalnih, socialnih, političnih in kulturnih pravic smo si priborili.

Čeprav je bil pred štirimi leti uničen fašizem, se pri nas v bistvu ni mnogo spremenilo. Ob podpori oblasti se je pričel porajati novi fašizem. Na vidnih položajih so bivši nacisti in kolaboracionisti. Naravnost v posmeh vsem žrtvam fašizma pa je, da oblasti vojnih zločincev še niso klicale na odgovornost, nasprotno, da jim danes nudijo vse ugodnosti. Mnogi zločini, izvršeni nad slovenskim ljudstvom, še vedno kričijo po zadoščenju. Krivci zverinskega uboja Peršmanove družine še niso kaznovani, krivci zločinske izselitve se svobodno sprehajajo po naši zemlji in nam ponovno grozijo z izselitvijo. Najožji Maier-Kaibitschev sodelavec Fritz je na svobodi in spet na odločilnem položaju. Avstrijska oblast očitno pozna samo enega zločinca — Maier-Kaibitscha, ki pa za vse svoje krvave zločine nad slovenskim ljudstvom tudi ni prejel zaslužene kazni. Delovno ljudstvo Slovenske Koroške je izpostavljeno najhujšemu izkoriščanju. Zemljiška gospoda neusmiljeno preganja svoje najemnike in gozdne delavce ter pritiska na kmečko prebivalstvo. Delavci v tovarnah morajo delati za mezde, ki nikakor niso v skladu z obstoječimi visokimi cenami in zdaleka ne zadostujejo za človeka vredno življenje. Popolnoma so odvisni od svojih delodajalcev, ki jih pod pritiskom pošiljajo na različna OeVP-jevska zborovanja in »Heimatkundgebunge«, pa če jih to zanima ali ne. Spričo protiljudskega gospodarstva brezposelnost iz dneva v dan narašča in vedno več delavcev je brez kruha in brez zaslužka. Socialni položaj delovnega ljudstva v današnji Avstriji je neznosen.

Po štirih letih tudi ni še rešeno naše nacionalno vprašanje, kljub temu, da smo ga jasno postavili in dokončno rešili v naši narodno osvobodilni borbi. Številne mednarodne konference v tem vprašanju niso prišle do nobenih zaključkov. Edino Sovjetska zveza dosledno brani naše pravice in odločno postavlja, da je treba zahteve ljudstva, ki je za svojo svobodo tako ogromno žrtvovalo, upoštevati in jim ugoditi. Temu nasproti zapadne sile trdovratno vztrajajo na svojem odklonilnem stališču. Vodilno vlogo v tem si je vsekakor pridobil ameriški zastopnik Reber, ki se je na svojem potovanju po Slovenski Koroški, kjer ga je sprejela peščica velenemških šovinistov, privandrancev in bivših nacistov, »prepričal«, da je prebivalstvo Slovenske Koroške popolnoma zadovoljno s svojim sedanjim položajem.

Pod vodstvom Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško smo koroški Slovenci pred štirimi leti izvojevali prvo zmago, s katero sicer nismo dosegli vsega, za kar smo se borili. Toda svojo borbo danes nadaljujemo. Kakor prej, nas tudi to pot vodi Osvobodilna fronta, čeprav ji avstrijske oblasti odrekajo javnopravno priznanje. Vse šikane v povojni dobi nas niso mogle ugonobiti. Ostali smo trdni in enotni in tako danes korakamo naprej, novi, veličastneši zmagi nasproti, zmagi, ki nam bo prinesla popolno nacionalno svobodo in nas dokončno rešila socialnega izkoriščanja, zavedajoč se, da se narod osvobodi samo z dosledno, vztrajno in brezkompromisno borbo.

France Košutnik

Svet zunanjih ministrov bo razpravljal o nemških problemih

Moskva, 5. maja. Vlade Sovjetske zveze, Francije, ZDA in Velike Britanije so dosegle naslednji sporazum:

1. Vse omejitve, ki jih je 1. marca uvedla vlada Sovjetske zveze na telefonske in telegrafske zveze, na transport in trgovino med Berlinom in zahodnimi conami Nemčije ter med vzhodno cono in zahodnimi conami Nemčije bodo ukinjene 12. maja 1949.

2. Vse omejitve, ki so jih uvedle 1. marca 1948 vlade Francije, ZDA in Velike Britanije, ali katera koli od njih, na telefonske in telegrafske zveze, na transport in trgovino med Berlinom in vzhodno cono Nemčije ter med zahodnimi conami in vzhodno cono, bodo prav tako ukinjene dne 12. maja 1949.

3. Enajst dni po ukinitvi omejitev, navedenih v točkah 1 in 2, to je 23. maja, bo v Parizu sklicano zasedanje Sveta ministrov za zunanje zadeve za proučevanje nemških problemov in problemov, ki izvirajo iz položaja v Berlinu med drugim tudi vprašanje valute v Berlinu.

Narodni svet pozdravlja odpravo omejitev med zahodno in vzhodno Nemčijo

Berlin, 8. maja. Agencija ADN poroča, da je nemški narodni svet spričo volitev delegatov za tretji nemški narodni kongres za enotnost in pravičen mir izdal razglas, v katerem pozdravlja ukinitev obmejnih omejitev med zapadno in vzhodno Nemčijo in poudarja, da vsi pošteni Nemci pričakujejo, da bo bližnje zasedanje ministrov zunanjih zadev uresničilo zahteve nemškega naroda in vzpostavilo enotnost Nemčije in pravičen mir.

Toda — je rečeno nadalje v razglasu — ustanovitev zapadne nemške države bo pomenila cepitev Nemčije na dva dela, kar bo škodovalo nemškemu narodu in koristilo tistim silam, ki si ne žele enotne demokratične Nemčije. Rurski statut podreja tuji okupaciji za neomejen čas srce nemškega gospodarstva — Porurje. Na podlagi okupacijskega statuta bodo imeli visoki komisarji polno oblast nad zapadno Nemčijo kot nad kakšno kolonijo.

S sklenitvijo atlantskega pakta je postalo nevarno, da bo zapadna Nemčija vojno oporišče, njeno prebivalstvo pa topovska hrana proti Sovjetski zvezi, državam ljudske demokracije in proti vsem miroljubnim ljudem. Glede na takšno stanje je nemški narodni svet organiziral volitve delegatov za tretji nemški narodni kongres za enotnost in pravični mir, da bi tako v poslednjem trenutku preprečil cepitev Nemčije in novo vojno nevarnost, da bi se slišal glas demokratične Nemčije.

Uspeh dvotedenske ofenzive kitajske narodno osvobodilne vojske na Jangceju

Komaj dobra dva tedna je minilo, odkar je kitajska osvobodilna vojska pričela svojo ofenzivo na Jangceju, že je zasedla prostrana področja južno od reke.

Uspešen in hiter prehod nad milijon vojakov preko te pete največje reke na svetu v dolžini več sto kilometrov in razbitje Kuomintangovih armad, ki so branile prehode, dokazuje sposobnost komandnega kadra in borcev kitajske narodno osvobodilne armade, dokazuje, da je v desetletjih borb kitajska ljudska vojska postala sodobna armada, ki bo mogla v najkrajšem času zlomiti odpor z ameriškimi imperialisti povezanih fevdalno-kapitalističnih kitajskih oblastnikov.

Uspeh dvotedenske ofenzive pri prehodu čez Jangce je tudi za optimiste nepričakovan. Nanking, milijonsko mesto, Čankajškova prestolica, je bil osvobojen že tretji dan, pristanišče in važno industrijsko mesto Hangčau s 500.000 prebivalci je zasedeno, 6-milijonsko mesto Šanghaj, največje kitajsko mesto in pomembno industrijsko središče je obkoljeno. Daleč na jug in na jugozahod proti Nančangu so že prodrle narodno osvobodilne armade, katerih cilj je zavzetje Kantona, sedanje »začasne« prestolice Kuomintangove Kitajske. Močne kolone čet narodno osvobodilne armade pa severno od Jangceja prodirajo iz Anhveja proti največjemu središču kitajske težke industrije, proti mestu Hankou.

150.000 brezposelnih v avtomobilski industriji ZDA

New York, 8. maja (Tanjug). V avtomobilski industriji ZDA je sedaj brez posla skoraj 150.000 delavcev. V tovarnah družbe »Ford« v Detroitu stavka v protest proti brezobzirnemu izkoriščanju 65.000 delavcev. V tovarni »Bandix Aviation Corporation« v South Bandu (Indiana), ki izdeluje med drugim tudi avtomobilske osi, stavka že od 20. aprila 7.500 delavcev. Ta stavka je izbruhnila tudi v protest proti čedalje hujšemu izkoriščanju delavcev. Delavci te tovarne stavkajo že drugič po dveh mesecih. Iz istega razloga stavkajo tudi delavci v tovarni avtomobilskih karoserij, ki je last družbe »Brig Manufacturings« v Detroitu. Zaradi stavke bodo v kratkem prenehale obratovati štiri tovarne družbe »Ford«v Detroitu, v katerih je zaposlenih 5000 delavcev, prav tako pa tudi nekatera podjetja in 3500 malih tvrdk, ki dobavljajo družbi »Ford« razne avtomobilske dele.

Voditelji sindikata delavcev industrije avtomobilov izjavljajo, da si prizadeva družba »Ford« z vedno hujšim izkoriščanjem delavcev zagotoviti prednost v konkurenčni borbi z drugimi avtomobilskimi družbami.

Kairo. — Kakor poroča Reuter, je egiptska vlada sklenila podaljšati obsedno stanje v državi še za leto dni, čeprav je vojna v Palestini prenehala. Obsedno stanje v Egiptu so uvedli v lanskem maju.

Nasilni ukrepi proti akciji za obrambo miru

Rim, 5. maja (Tanjug). Komunistični poslanci in socialistični prvak Pietro Nenni so predložili parlamentu interpelacijo z zahtevo, naj vlada obrazloži razlog za politična nasilja v Milanu, Firenci, Veroni in drugih mestih, kjer so prepovedali zbiranje podpisov za ljudsko peticijo proti ratifikaciji atlantskega pakta.

Nenni je ob predložitvi interpelacije poudaril, da so takšna policijska nasilja odkrit napad na ustavne svoboščine in zahteval, naj vlada preneha z nasilnimi ukrepi proti veliki ljudski akciji za obrambo miru.

V Pescari je 4. maja policija vdrla v prostore odbora za obrambo miru ter zaplenila vse formularje z več kot 500.000 podpisi proti atlantskemu paktu. Hkrati je aretirala 20 oseb. Uprava tovarne »Breda« v Bresciji je odpustila 300 delavcev, ker so v tovarni zbirali podpise za peticijo.

V Milanu so katoliški duhovniki po navodilu kardinala Schusterja prepovedali vernikom, da bi podpisali to peticijo.

Bojijo se resnice

Mnogo se govori in piše o svobodi tiska in govora, ki je »zajamčena v ustavi« ne samo pri nas, temveč tudi v drugih »demokratičnih« državah. Toda resnična svoboda tiska in govora je le tam, kjer je ljudstvo res svobodno in kjer vlada resnična — ljudska demokracija. V vseh ostalih tako imenovanih demokratičnih državah pa gre ta svoboda samo do gotove mere, gre samo tako daleč, dokler tisk piše tako, kakor je po volji obstoječemu režimu. Čim pa resnično demokratični in napredni tisk prične razkrinkavati obstoječi kapitalistični sistem kot protiljudskega, nedemokratičnega, čim prične pisati resnico, je to že »protidržavna dejavnost«, »veleizdaja«, s tem pa konec vse »svobode« tiska in govora.

Tako je tudi pri nas. Svobodo tiska in govora poskušajo omejevati zlasti nam koroškim Slovencem, kadar povemo resnico o dejanskem položaju na Slov. Koroškem, kadar preko našega tiska obvestimo svetovno javnost o krivicah, ki se nam godijo, o vsem zatiranju in preganjanju, ki smo mu še vedno izpostavljeni. To, da se borimo za svobodo in enakopravnost in da o tem pišemo v našem tisku, pojmujejo nekateri kot »kršitev reda in miru v zasedenem ozemlju«, »veleizdajo« in podobno. Tako so zaradi »povzročanja nemirov v zasedenem ozemlju« številni naši mladinci in zavedni antifašisti romali v zapore ali pa bili obsojeni na visoke denarne globe. Takih primerov smo v minulih štirih letih zabeležili mnogo in se ponavljajo iz dneva v dan.

Pred kratkim pa so pričeli proti nam, zlasti proti našemu glasilu »Slovenskemu vestniku« novo akcijo, katere namen je prozoren. Šef britanskega sodstva je povabil glavnega in odgovornega urednika »Slovenskega vestnika«, naj se zglasita v njegovem uradu v Gradcu. Ko se nista odzvala so ju ponovno pozvali s pripombo, da bodo v slučaju, da ne prideta, proti njima primerno ukrepali. Ko se je nato odgovorni urednik preteklo sredo zglasil v Gradcu, ga je šef britanskega sodstva strogo posvaril zaradi »nekorektnega« pisanja »Slovenskega vestnika« o britanskih voj. sodiščih. Nato je tov. Košutniku četrt ure razlagal to našo »nekorektnost«, navedel članek »Polkovnik Cohen je zapustil Koroško«, ki smo ga objavili v naši številki 21 (206) z dne 12. marca t. l., češ, da v tem članku ne napadamo samo polkovnika Cohena, temveč vse britansko sodstvo v Avstriji sploh, poskušal dokazovati, da je bila obsodba tedanjega sekretarja Pokrajinskega odbora Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško tovariša Karla Prušnika v marcu 1947. leta na štiri mesece zapora in višjo denarno globo ter obsodba v novembru istega leta na 12 mesecev zapora utemeljena in s tem seveda hotel povedati, da so bile prav tako utemljene vse obsodbe, ki so jih britanska vojaška sodišča izrekla nad slovenskimi antifašisti. Svobodo tiska, je nadaljeval, da spoštuje in da nikakor nima namena, da bi jo omejeval, toda tako »nekorektnega« pisanja o britanskih sodiščih pa ne more dopustiti. Če bi se kaj takega ponovilo, da bo list takoj ukinjen, za list odgovorni pa da bodo klicani pred britansko sodišče. Ko je končal, je tovariša Košutnika odpustil, ne da bi mu dal možnost, da bi stavil kakršno koli pripombo.

Kaj smo v članku »Polkovnik Cohen je zapustil Koroško« povedali, vsi naši bralci vedo. Vedo, da nismo povedali nič drugega, kot resnico in samo resnico. Resnice pa se ni treba bati! Resnica je, kar smo že večkrat ugotovili in danes ponovno ugotavljamo, da so bili naši mladinci klicani pred britanska vojaška sodišča zato, ker so nabijali po naših vaseh slovenske napise, naši partizani zato, ker so nosili slovenske zastave, tiste, pod katerimi so se z orožjem v roki borili proti zločinskem fašizmu in pod katerimi so skupno z velikimi zavezniki zmagali, številni slovenski antifašisti zato, ker so ostali zvesti tradicijam naše slavne narodno osvobodilne borbe in niso klonili nobenemu nasilju ter se vztrajno in odločno borili za pravice svojega še vedno tlačenega in zatiranega ljudstva. To smo povedali in tudi to, da so bili Wurflkomandovci, ki so napadali naše ljudstvo in naše prireditve (Železna Kapla 1947!) oproščeni, naši ljudje, ki so bili napadeni, pa zato, ker so se branili, obsojeni. To je dejstvo in preko tega ne pridemo. Da pa je tako ravnanje — četudi s strani britanskih sodišč — krivično, bo nam potrdil vsakdo, ki je resničen antifašist in demokrat. Nikjer ni zapisano, da bi morali mi koroški Slovenci, ki smo sicer majhni po številu, vendar veliki po svojih dejanjih, zlasti v pretekli vojni, molčati, če nam delajo krivico, molčati morda zato, ker nam krivico dela nekdanja zavezniška sila! Koroški Slovenci obsojamo vsako krivico, vsako krivično dejanje in se bomo proti krivici kot doslej tudi v bodoče vztrajno in odločno borili. V našem listu krivic ne bomo zamolčali, tudi ne, če jih nam delajo britanske zasedbene oblasti.

Koroški Slovenci spoštujemo svoje zaveznike v vojni, isto seveda zahtevamo tudi od njih. Čeprav smo mali narod, imamo pravico do svobode in enakopravnosti, pravice do narodnostnega obstoja. To pravico si je naše ljudstvo priborilo prav v pretekli vojni in to pravico nam danes priznavajo vsi svobodoljubni narodi vsega sveta. To pravico nam priznava tudi angleški narod, angleško delovno ljudstvo, ki gotovo ne odobrava nelojalnega odnosa britanskih zasedbenih oblasti do koroških Slovencev in njihove borbe za dokončno osvoboditev. Ne odobravajo ga tudi milijonske in stomilijonske množice delovnih ljudi po vsem svetu, ki so se prav tako zagrizeno borili proti fašističnim zavojevalcem in danes tvorijo močno fronto doslednih borcev za pravice malih in zatiranih narodov za svobodo in boljše življenje vsega človeštva.

Koroški Slovenci »najstrožjega in poslednjega posvarila«, ki ga je uredniku »Slovenskega vestnika« dal šef britanskega sodstva, ne priznamo in odklanjamo! Odklanjamo ga, ker »Slovenski vestnik« ni pisal ničesar protipostavnega in »nekorektnega« o britanskih zasedbenih oblasteh. »Slovenski vestnik« je pisal samo resnico, in tudi danes piše le resnico. Resnico pa bo pisal vedno, ne oziraje se na to, če je to temu ali onemu prav ali ne. Kdor se resnice boji in jo preganja, z demokracijo nima nič skupnega.

Danes ponekod še teptajo in preganjajo resnico, preganjajo in teptajo jo tudi pri nas. Čeprav pa jo teptajo, čeprav mislijo na ta način preprečiti, da svet ne bi izvedel za krivice, ki se nam godijo, čeprav z lažjo mislijo preslepiti svetovno javnost in ji zakriti neznosne razmere, v katerih smo koroški Slovenci štiri leta po kapitulaciji fašistične Nemčije kljub svoji junaški borbi in veliki zmagi še prisiljeni živeti, si resnica utira pot v svet. Nihče še ni mogel dokončno zatreti resnice in je tudi ne bo, ne bo je niti z najhujšim nasiljem. Vsi vemo, da je resnica vedno zmagala in prepričani smo, da bo zmagala tudi to pot.

Razstava slovenskega filma v Ljubljani

Komisija za kinematografijo pri vladi LRS, Triglav film in Podjetje za razdeljevanje filmov so pripravili v »beli« dvorani Uniona prvo razstavo slovenske filmske proizvodnje. Zavedajoč se pomena filmske umetnosti, je slovenska ljudska država z vsemi silami podprla delavce, ki so po Leninovih besedah: »Izmed vseh umetnosti je za nas najvažnejši film«, ustvarili prve, toda široke, trdne in zdrave temelje realistične-socialistične slovenske filmske umetnosti.

Triglav film je leta 1948 izdelal že 9050 metrov umetniškega in dokumentarnega filma. Če pa zdaj še premislimo, da je od vseh dosedanjih umetniških filmov jugoslovanske proizvodnje dosegel tako doma kakor tudi v tujini slovenski film »Na svoji zemlji« največji uspeh, smemo samo upati, da bodo po tem prvem poskusu tudi novi slovenski filmi skušali obdržati svoje častno mesto v jugoslovanski proizvodnji in ohraniti svoj sloves v svetu.

Sicer majhna razstava dovolj nazorno kaže, koliko truda, dela, časa, priprav, volje, ljudi, znanja, pripomočkov in iznajdljivosti, predvsem pa ljubezni do stvari ter požrtvovalnosti je treba že od same zamisli filmskega scenarija in tja do predvajanja filma občinstvu. Sprehod po razstavi da približno sliko dela na filmu. Slike, številke, grafikoni, stroji in priprave na razstavi morajo vsakemu obiskovalcu vzbuditi ponos, da je to uspeh slovenskega ljudstva, in nova, resnična, življenjska umetnost slovenskega naroda. Osem zaključnih skupin razstavljenih slik prikazuje potek ustvarjanja filma.

Tako so na razstavi slike, ki prikazujejo delo slovenskih scenaristov, režiserjev in igralcev, dalje slike iz snemanja na prostem in v ateljeju, tonsko snemanje in izuma tonskega mojstra Rudija Omote, večkratnega udarnika in odlikovanca reda dela III. stopnje. Nadalje je razstavljeno delo na filmu v laboratorijih, tu film razvijajo, montirajo in kopirajo. Po vsem tem delu pride šele film v kinodvorane.

Kar ne ponazorijo slike, približajo nekateri razstavljeni stroji in priprave v drugi polovici dvorane: svetlobni park z reflektorji, snemalna kamera za atelje, kopirni stroj, stari in novi kino-projektor z ojačevalci, izdelek tovarne Iskra. Majhna maketa snemanje prizora iz filma »Na svoji zemlji« pa ponazarja priprave in potek snemanja v ateljeju.

Okusna razstava slovenskega filma je v celoti prepričljiv, vesel dokaz moči in napredka domače ustvarjalnosti tiste umetnosti, ki je bila vse do nove Jugoslavije zapostavljena in popolnoma nepoznana. Šele nova socialistična družba je dala zmožnim in naprednim ljudem odprtih rok vsa sredstva in pogoje za delo, za uspeh pa tudi zasluženo priznanje.

Ponoven pritisk na delovno ljudstvo

Spet so zastopniki koalicijskih strank — SPOe in OeVP — vodili dolgotrajna tajna pogajanja, da bi, kakor utemeljujejo, na ta način sanirali državni proračun. Posledice sporazuma pri teh pogajanjih so ustrahljive. Očitni bankrot celotne gospodarske politike vlade bodo ponovno morali poplačati delavci in nameščenci z radikalnim padcem življenjskega nivoja.

Vsa protiljudska politika obeh strank se predvsem izraža v izidu zadnjih pogajanj, ki, namesto da bi obremenili kapitaliste in podjetnike, ki so v zadnjih letih delali ogromne dobičke, zvalijo vso težo splošne podražitve na delovnega človeka, ko na eni strani odobravajo dviganje cen in na drugi strani skušajo iz delavca iztisniti še zadnje.

Kako sedaj dejansko izgleda povišanje mezd in plač, o katerem tako velikodušno govorijo, in v koliko se bo izboljšal položaj delovnega ljudstva? Na kratko povedano bodo po načrtih, ki so jih izdelali na tozadevnih pogajanjih, povišane plače in mezde po naslednjem ključu: kvalificiran delavec bo po novem sistemu dobil na uro po 30 grošev več, kot do sedaj. Celotna mezda delavcev in nameščencev se bo povišala za 4,5 odstotkov. Hkrati s povišanjem mezd in plač pa se bo povišal tudi mezdni davek in sicer za 20 odstotkov, kar je namenjeno za vojaški davek. Prav tako se bodo povišali tudi vsi drugi odtegljaji, življenjska doklada pa bo zdaj obdavčena, kar do zdaj ni bila. Če vse to preračunamo, moramo ugotoviti, da se bo do plače in mezde povišale komaj za nekaj šilingov. Hkrati z malenkostnim povišanjem plač in mezd se bodo pa velikansko zvišale cene najpotrebnejših živil. Tako se bo zvišala cena pri kruhu in moki za okoli 70 odstotkov, prav tako se bodo podražile žemlje, testenine in zdrob. Nadalje se bo za še neznan obseg podražilo tudi svinjsko meso in mleko in dvignile se bodo cene za premog, plin in elektriko. Poleg vsega tega pa se pristojne oblasti ukvarjajo z vprašanjem povišanja tarifov pri železnici in cestnih železnicah, kakor tudi poštnih tarifov.

Medtem ko delavci in nameščenci kljub velikemu podraženju vseh najpotrebnejših živil nimajo pričakovati dejanskega zvišanja mezd in plač so zastopniki obeh strank sklenili, da podjetniki ponovno smejo navijati cene proizvodov. S tem je kapitalističnim podjetnikom dana možnost, da si na račun potrošnikov spet kopičijo milijonske dobičke.

Končni uspeh pogajanj torej pomeni, da se bo na eni strani položaj delavstva še bolj poslabšal, na drugi strani pa bodo kapitalisti, tovarnarji, veletrgovci delali še večje dobičke. Po načrtih koalicijskih strank naj bi bil torej delavec spet tisti, ki bi s svojimi žulji pomagal kopičiti milijone protiljudskih izkoriščevalcev. Da se pa vsi ti temni naklepi ne bodo uresničili, bo poskrbelo delavstvo, ki je s skupnimi močmi že večkrat prekrižalo načrte sovražnikov delavskega razreda.

PO ŠIRNEM SVETU

Kairo. — Po poročilu lista »Al Asas« se je iz zanesljivih virov v Bagdadu zvedelo, da predsednik iraške vlade Nuri es Said izvaja ukrepe za ustanovitev nove vojske, v kateri bodo Kurdi in Asirci. Britanska oblastva so obljubila Nuri es Saidu, da bo dala Britanija iraški vladi na razpolago orožje in opremo za te čete.

Panama. — AFP poroča, da je panamski minister za gradnje Sergio Gonzales ubil nekega brezposelnega delavca, ki je z dvema brezposelnima tovarišema prišel prosit za pojasnilo, zakaj so jih odpustili iz službe.

Atene. — (AFP) Pred monarhofašističnim sodiščem v Larisi je bila obravnava proti 54 grškim rodoljubom; 23 jih je bilo obsojenih na smrt. Agencija Reuter poroča, da so aretirale atenske oblasti 30. aprila in 1. maja v Solunu 26 oseb, ki so podpirale narodnoosvobodilno borbo grškega ljudstva. Agencija pristavlja, da pridejo pred posebno naglo sodišče.

Rim — (Tanjug). Več ko 5000 brezposelnih delavcev v Catanzaru v južni Italiji je 3. t. m. demonstriralo po mestnih ulicah, noseč transparente in napise: »Zahtevamo kruh in delo«. Policija in napadalni oddelki so pričeli streljati na delavce, žene in otroke. V spopadu je bilo okrog 20 oseb ranjenih, več pa aretiranih. Do podobnih spopadov je prišlo danes tudi v Giuglianu, nedaleč od Neaplja, kjer so karabinjerji aretirali več ko 70 brezposelnih kmetijskih delavcev.

Rim, (TASS). — Sklicujoč se na finančne diplomatske kroge, poroča »Popolo« iz Madrida, da so Italija, Francija, Velika Britanija, Belgija in Švica predlagale, naj se frankistični Španiji odobri posojilo. Britanija je predlagala kredit v znesku 8 milijonov funtov šterlingov, Italija 4 milijarde lir, Belgija 1.5 milijarde frankov, Francija 10 milijard frankov in Švica 25 milijonov švicarskih frankov. Hkrati bo dodelila ameriška banka za uvoz in izvoz omenjenim državam ustrezne kredite v dolarjih.

Varšava. — (TASS). 5. junija bodo na Poljskem praznovali tradicionalni kmečki dan, ki bo letos v znamenju ojačanja zveze delavcev in kmetov, obrambi miru, enotnosti kmečkih strank in dvigu proizvodnje kmetijstva.

Moskva. — (TASS). Svet ministrov Sovjetske zveze je razpisal četrto državno posojilo za obnovo in razvoj narodnega gospodarstva v znesku 20 milijard rubljev za 20 let. Posojilo je določeno za izpolnitev državnega programa obnove in razvoja narodnega gospodarstva v četrtem letu povojnega petletnega plana in za naglo izvedbo celotnega petletnega plana gospodarskega in kulturnega dviga.

Trst. — (Tanjug) Vojaška uprava Jugoslovanske armade Svobodnega tržaškega ozemlja je poslala angloameriški vojaški upravi v Trstu protestno noto, v kateri navaja, da so organi angloameriške vojaške uprave onemogočili prehod demarkacijske črte osebam, ki so imele uradne dokumente. Vojaška uprava Jugoslovanske armade odločno zahteva, naj angloameriška vojaška uprava preneha s takim ravnanjem in naroči svojim organom, naj opravljajo svojo službo v skladu z veljavnimi mednarodnimi dogovori.

Brezposelnost v Biconiji. Po uradnih podatkih borze dela se je število nezaposlenih v zapadnih conah Nemčije povečalo v marcu na 1,132.000.

Zveza bivših partizanov Slovenske Koroške

vabi na

Partizanski miting

v nedeljo, dne 15. maja 1949 v Selah — Zgornjem Kotu.

Ob 9. uri dopoldan se zberemo pri Maleju. Od tam bomo skupno obiskali vse kraje v okolici Sel, kjer so bile partizanske borbe. Nato je pri Hirsu miting.

Udeležite se tega mitinga in izleta tudi iz drugih krajev.

Glavni odbor

Po naši zemlji

Prepričali smo se, da v Jugoslaviji z vsemi silami gradijo socializem

Imel sem srečo, da sem se z drugimi udeležil letošnje prvomajske proslave v Beogradu, o kateri smo že poročali v zadnji številki našega lista. Ni moj namen, da bi danes ponavljal vtise, ki smo jih dobili vsi, ki smo se udeležili te edinstvene manifestacije delovnih ljudi nove napredne Jugoslavije, države, ki z vsemi silami gradi in uresničuje socializem. Opisati hočem vtise, ki so jih na nas napravile razmere, ki danes vladajo v Jugoslaviji, ki kljub zlonamernim klevetam z vseh strani s polnim zaupanjem zrejo v bodočnost, ki kljub težkočam neomajno zaupajo v pravilno pot preiskušenega vodstva Komunistične partije s tovarišem Titom na čelu, ki verujejo v zmago socializma. — Mi, ki živimo v Avstriji, po krivični meji ločeni od svojih bratov, imamo možnost, da iz dneva v dan vidimo in na lastni koži občutimo posledice marshallizacije Avstrije. Tukaj vidimo na eni strani stalno padanje življenjskega nivoja delovnega ljudstva, na drugi strani pa opažamo stalno naraščanje bogastva kapitalistov in izkoriščevalcev delovnih ljudi. Avstrija ima bogata ležišča raznih rud, velikanske zaloge lesa, dobro razvito industrijo. Vprašamo se, zakaj se potem razmere vedno slabšajo, namesto da bi se izboljševale? Zato, ker gospodar tega bogastva ni avstrijsko ljudstvo, avstrijski delavec, temveč ameriški kapitalist, v katerega interesu nikakor ni, da bi se v Avstriji razvila domača industrija, da bi Avstrija proizvajala sama, kar potrebuje za svoje prebivalce. Interesi ameriških trustov grejo za tem, da ustavijo in onemogočijo domačo proizvodnjo Avstrije in si tako ustvarijo nove odjemalce za svoja prenapolnjena skladišča, ki čakajo svojih odjemalcev.

Kaj je posledica tega? Brez dvoma je prva posledica tega, da v Avstriji vedno bolj in bolj raste brezposelnost. Tako je število brezposelnih meseca aprila preseglo velikansko številko 140.000, že samo na Koroškem jih je bilo okoli 6.000, ki so sprejemali podporo, mnogo pa jih je, ki niso bili deležni niti te že tako nezadostne podpore. Prav tukaj pa se spet vidi protiljudska politika avstrijskega vodstva, ko je ministrski svet šele pred nekaj dnevi ponovno odobril in podaljšal obstoječi popolnoma nezadostni in nesocialni zakon o oskrbi brezposelnih.

Tudi oskrba za delo nesposobnih ljudi kaže žig nesocialne politike. Starostna oskrba n. pr. znaša mesečno do 180 šilingov, s katerimi naj bi obnemogli delavec preživljal tudi svojo družino. Prav tako tudi invalidnina zdaleka ne zadostuje za najpotrebnejše življenjske potrebščine. Na Koroškem je nad 600 težko poškodovanih, ki iščejo zaposlitve, kajti s 170 šilingi ne morejo preživljati 3 do 4 članske družine.

Druga posledica marshallizacije je stalno naraščanje cen živil, obleke in obutve ter drugih proizvodov, ki jih mora Avstrija vsled ukinitve lastne industrije uvažati. Tako je med cenami na eni in plačami na drugi strani nastalo razmerje, da navadni delavec skoraj ni več v stanu, da bi preživljal svojo družino. Tukaj pa seveda ne sme misliti na kakšne priboljške ali udobnosti. Nujna posledica tega je, da se stalno slabša tudi zdravstveno stanje, kajti pogosto naletiš na delavsko družino, ki s 4 ali 5 člani životari v stanovanjski luknji 10 kvadratnih metrov.

V takih razmerah je tudi razumljivo, da delavec nima nobenega veselja in navdušenja do dela, razumljivo je tudi, da je mnogo delomrznežev, ki si na drug način omogočajo življenje, zato je tudi vedno več kriminalnih prestopkov. Vse to vidimo v Avstriji, v državi, katere vodstvo izdaja in prodaja interese svojega ljudstva, države, ki je odvisna od pomoči od zunaj.

In na drugi strani; kaj smo videli v Jugoslaviji? Prvi vtis, ki nam bo ostal v spominu, je nepopisljivo navdušenje in veselje do dela. Nismo videli delavca, ki bi mrkih oči šel v tovarno, v delavnico, ali kmeta, ki bi nerad stopal za plugom. Videli pa smo nasmejane obraze, ponosno zravnane postave, delovne brigade, ki so s pesmijo na ustih korakale na kraj dela.

Saj so tudi lahko ponosni. Videli smo uspehe njihovega dela, uspehe ustvarjalne sile delavca, kmeta in ljudskega inteligenta nove svobodne in neodvisne Jugoslavije. Gledali smo razstave delovnih kolektivov, kakor razstavo nove velike tovarne »Litostroj«, ki je med mnogim drugim razstavljala prve doma ter z lastnimi silami izdelane Peltonove turbine s 600 ks in prvo žago — polnojarmenik; vse to so morali še do lanskega leta uvažati. Videli smo izdelke tovarne avtomobilov v Mariboru, ki je na 1. majski proslavi nastopila z dolgo vrsto svojih avtomobilov, kakor tudi težka odkopna kladiva, ki jih dnevno na stotine pošilja rudarjem v rudnike. Delavci tovarne »Iskra« so prikazovali prve doma zgrajene kinoprojektorje, zvočnike in druge najrazličnejše elektrotehnične naprave, ki so jih pričeli izdelovati lansko leto. Nepregledna vrsta od velikih do najmanjših izdelkov vseh industrijskih panog nam je nazorno prikazovala velikanske uspehe jugoslovanskih delovnih ljudi, ki so se od hlapcev in pastirjev z delom in učenjem povzpeli do priznanih graditeljev socializma, do odločnih uresničiteljev petletnega plana.

Marsikdo bo vprašal, kako je vse to mogoče. Povsem enostavno. Delavec v današnji Jugoslaviji ni več izkoriščan, postal je solastnik vseh tovarn in drugih proizvajalnih sredstev, danes dela zase in za svojo ljudsko državo. Država pa mu daje na razpolago vse, kar potrebuje za udobno človeka vredno življenje. Videli smo velikanske in nadvse moderne stanovanjske zgradbe, videli smo letovišča s krasnimi hoteli, kjer delavci preživijo svoj dopust in si odpočijejo od svojega dela. Za otroke je ljudska oblast preskrbela otroške jasli, pionirske dvorce, med mnogimi drugimi Košutnjak pri Beogradu, ki je pravi raj za pionirje. Tam smo srečavali 9 do 10 letne pionirje v uniformi železničarjev, prihajali so iz službe pri svoji pionirski železnici.

In v izložbah smo videli raznovrstno blago, ki ga delavci dobijo po najnižjih cenah. Vsega danes seveda še nimajo v izobilju in to zato, ker so zastavili vse svoje sile za uresničitev prve petletke, zadali so si veliko in častno nalogo, da nekdaj staro, zaostalo, kapitalistično državo preoblikujejo v novo, napredno socialistično deželo, domovino svobodnih in srečnih delovnih ljudi. Vse to in mnogo drugega smo videli, kar nas je prepričalo, da so delovni ljudje nove Jugoslavije res lahko ponosni na svojo napredno ljudsko državo, prepričali smo se, da narodi Jugoslavije res lahko zaupajo svojemu vodstvu, ki jih bo po težki poti izgradnje socializma privedlo v boljšo in svetlejšo bodočnost.

Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti

Pogosto govorijo naši ljudje popolnoma po nepotrebnem v tujem jeziku. Nismo narodni nestrpneži, spoštujemo druge narode in njihovo govorico, a svojo ljubimo in jo cenimo in spada za nas na prvo mesto. Ravnotako zahtevamo od Avstrijcev spoštovanje našega poštenega slovenskega jezika. Nikakor se ne moremo strinjati s stališčem onega nemškogovorečega »gospoda«, ki se je v neki kavarni v Celovcu razjezil, ko je slišal slovensko govoriti in peti in rdeč kot kuhan rak izjavil: »Es ist schon Zeit, dass dieses windische Geschwätz einmal ein Ende nimmt.«

Tako stališče je seveda zastarelo in kaže človeka skrajno tesnega obzorja, ki spada v preteklost in dokazuje šovinistično nacionalno nadutost.

Še se najdejo po naši zemlji ljudje, ki mislijo, da je nemški jezik »nobel«, gosposki jezik, slovenski jezik pa jezik kmetov in delavcev. Zato se na vso moč mučijo in silijo s tujim jezikom, posebno, kadar imajo opravka s tujim morda malo boljše oblečenim človekom, s kakim žandarjem ali uradnikom, občinskim tajnikom, grofovskim gozdarjem ali kapitalističnim tujim trgovcem. Vse to so ljudje, ki živijo na račun žuljev našega ljudstva, uradniki in žandarji, ki jih plačujemo z našimi davki, grofje in njihovi nameščenci, ki imajo v rokah najboljšo slovensko zemljo in najlepše gozdove in tlačijo in izkoriščajo svoje delavce in najemnike, trgovci, ki jim nosimo težko prislužene groše, ki lepo zaslužijo brez dela in truda. Od vseh teh ljudi zahtevamo, da govorijo z nami v našem jeziku, da naš jezik spoštujejo in si ne dovoljujejo, da bi se iz njega celo norčevali. To zahteva naš narodni ponos. Ljudje, uradniki in drugi, ki hočejo živeti med nami, naj se potrudijo govoriti v našem jeziku, če ne, pa na našem slovenskem ozemlju nimajo ničesar opraviti. To zahtevamo koroški Slovenci, ki ne bomo dopustili, da bi se naša zemlja še nadalje germanizirala in potujčevala.

Zelo klaverno je, ako se je na nekem kmečkem sestanku, kjer so bili zbrani sami slovensko govoreči kmetje neke pašniške zadruge, neki kmet v potu svojega obraza trudil, da je na ljubo uradnikom iz Celovca vodil zborovanje v nemškem jeziku. Vsi kmetje so v medsebojnem razgovoru in medsebojnem izmenjavanju misli govorili slovenski, ker samo v svojem jeziku so se mogli izraziti tako, kakor so mislili, vendar, ker koroškim oblastem, kljub varanju svetovne javnosti o enakopravnosti slovenskega jezika, ne pade v glavo, da bi med Slovence poslali uradovat slovenske uradnike, ki jih seveda nimajo, so se kmetje v svoji pohlevni udanosti in narodni nezavednosti mučili v diskusiji v tujem jeziku. Ti kmetje gospodom iz Celovca niso znali povedati, če ne znajo slovensko, naj rajši ostanejo doma. Taka pohlevnost in hlapčevstvo izvira iz pomanjkanja narodnega ponosa.

Zaradi tega ven iz malodušja in občutka manjvrednosti in hlapčevskega duha, ki se ga nekateri na posledicah tisočletnega robstva še ne morejo iznebiti. Slovenski jezik je popolnoma enakopraven nemškemu in drugim, kar je nedvomno pridobitev naše narodnoosvobodilne borbe, v kateri smo dokazali svojo zrelost. Danes so šovinistični elementi spet na delu, da bi to pridobitev uničili in naš slovenski jezik izrinili. Slovenski jezik — našo materno govorico moramo ohraniti, zato moramo s slovensko govorico v javno življenje, na cesto, na ulico, na železnico, v vse urade, javne in privatne, brez strahu in brez oklevanja. In še enkrat poudarjamo, borba za enakovrednost in enakopravnost našega jezika ni šovinizem in narodna nestrpnost, to je borba za najosnovnejše pravice, ki pripadajo vsakemu narodu. Le kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti.

Bistrica v Rožu

Dne 6. maja 1949 smo se spominjali žrtev fašističnega nasilja iz leta 1944. Takrat se je podivjani gestapovec Rath znosil nad slovenskimi antifašisti in zverinsko pomoril Aleša Einspielerja, Floro Križnarja in Foltija Švarca. Tisti čas so fašistični divjaki odgnali tudi več naših ljudi in družin v zapore in koncentracijska taborišča, plenili in ropali slovenska posestva in grozili z uničenjem vsem, o komur so le slutili, da ni s fašisti. Bili so strašni dnevi, ki bodo nam in poznim rodovom ostali v globokem spominu; bodo nam opomin, da bomo stali na braniku, da se taki časi ne bodo nikdar več ponovili. Z umori, nasiljem in grožnjami so hoteli zlomiti odporno silo našega ljudstva, a kljub pretkanemu podtikavanju in krvavim zločinom se jim to ni posrečilo. Naše ljudstvo je s še bolj trdovratno silo delovalo za propad Hitlerjevega nasilja.

Bivši nacistični župan in Ortsgruppenleiter je onečastil še posmrtne ostanke mrtvega junaka Einspielerja, ker ga ni pustil pokopati kot človeka na pokopališču, ampak pokopati so ga morali brez krste izven pokopališča in niti najbližji sorodniki niso smeli biti navzoči pri pogrebu. Toda ljudje so vsak dan v globokem spoštovanju in udanosti do dragocenih žrtev polagali na gomilo sveže cvetice in prižigali lučke. Naš narod ne bo nikdar pozabil svojih žrtev, oddolžili se bomo njihovemu spominu z brezkompromisno borbo, da bomo končno dosegli cilje, za katere so naše žrtve dale življenje, ki so narodna svoboda, sicial. pravičnost in trajen mir med narodi. Tudi kamenit spomenik, ki smo ga postavili padlim žrtvam v naši občini, bo pričal poznim rodovom o junaški borbi koroških Slovencev proti fašističnemu nasilju.

Borovlje

Skoraj štirinajst dni so delali z lepaki, v listih in po radiu velikansko reklamo, da bi se vsi udeležili tako imenovane »Heimatkundgebung«, ki je bila napovedana za dne 30. aprila t. l. zvečer v Borovljah. Sam zunanji minister dr. Gruber bo govoril in da bo od tega odvisna usoda tako imenovane »nedeljive Koroške«. Kako je bilo, danes na kratko poročamo. Gruberja ni pričakovala množica domačega slovenskega boroveljskega in rožanskega ljudstva. Naše ljudstvo, slovenski kmetje in delavci, so v pretežni in veliki večini ostali doma, ker jih ne zanimajo prireditve tuje gospode na slovenskih tleh, ker se ne pustijo več varati in izrabljati za tuje interese. Tega so se organizatorji manifestacije tudi zavedali in da bi preprečili gotov fiasko, so zbobnali ljudi iz tujih krajev, izven Borovelj in Roža, iz Celovca kar preko 50 avtomobilov in drugih tovornih vozil. Tem ljudem, navoženim od drugod, je Gruber govoril, ki v svojem govoru ni povedal ničesar novega, kakor pa pogreval staro nacistično parolo »Kärnten frei und ungeteilt«. Naše ljudstvo pozna do dobra take stvari, ne pusti se več strahovati in plašiti, saj ve, kaj mu je treba, hoče svobodo in enakopravno življenje in od tega cilja ne bo odstopilo nikdar.

Tudi posamezni, ki protestirajo

Inženir Čistimir Bauer iz Tresne vesi na Zilji je poslal Pokrajinskemu odboru Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško naslednje pismo:

Tudi jaz najostreje protestiram proti nezaslišani prepovedi prvomajske proslave v Železni Kapli in Borovljah. Proti temu bom protestiral tudi pri deželni vladi v Celovcu.

Za nas pa velja: borimo se še odločneje za svobodo in priključitev Slovenske Koroške k LR Sloveniji v svobodni FLR Jugoslaviji.

Naj živi naš tovariš Tito!

Naj živi 1. maj!

Naj živi Osvobodilna fronta za Slovensko Koroško!

SPZ naznanja

Slovensko prosvetno društvo »Bilka« v Bilčovsu bo gostovalo v nedeljo, dne 15. maja 1949 ob 15. uri v Narodnem domu (pri Šimeju) v Št. Jakobu v Rožu.

Na dnevnem redu je narodna igra »Domen« in nastop pevskega zbora.

Prijatelji slovenske ljudske prosvete, udeležite se prireditve v obilnem številu!

Slovensko prosvetno društvo »Svoboda« v Logi vesi bo v nedeljo, dne 15. maja 1949, ob 15. uri, pri Marici v Logi vesi igralo igro: Lumpacij vagabund. Vabljeni ste od blizu in daleč.

KZ za Slovensko Koroško naznanja:

V nedeljo, dne 22. maja 1949, bo pri Biceljnu v Rutah, občina Bistrica pri Pliberku, enodneven čebelarski tečaj.

KAJ ŠE DOBIMO

Na živilske nakaznice 53. dodelitvene periode dobimo še naslednja živila:

pšenična moka

600 gramov na odrezke: K 13, 113, 213, 313;

750 gramov na odrezke: E 13, 113, 213, 313, 413; — Jgd 13, 113, 213, 313;

margarina ali umetna mast

400 gramov na odrezke: E 11; — Jgd 11;

druga mast

200 gramov na odrezke: K 10;

riž

600 gramov na odrezke: E 27, 127, 227, 327.

ŽENSKI KOTIČEK

NAŠIM ŽENAM

Na vsesplošno željo, ki so jo izrazile naše žene in matere iz vseh krajev Slov. Koroške, bomo imeli vsakih 14 dni na 4. strani Slovenskega vestnika »Ženski kotiček«. Tukaj bomo prinašali poročila in vesti iz borbe žena Slovenske Koroške, o delu žena v naši matični državi Jugoslaviji in iz življenja žena v drugih državah. Na tem mestu bodo prišle predvsem do besede naše slovenske koroške žene in matere, ki bodo poročale o vsakdanjem življenju na vasi, o težkočah in skrbeh za družino, pripovedovale pa bodo seveda tudi o slavnih dneh narodno osvobodilne borbe, ko so se na strani svojih mož in sinov borile proti fašističnemu nasilju.

Mnogo smo že pisali o naših hrabrih partizankah in kurirkah, ki so svoje življenje žrtvovale za svobodo naroda. Kdo ne pozna Brečkove Elčije, ki je kot mati skrbela za naše partizane, vsem je še v spominu Čemrova Ančka — Peršmanca, ki so jo podivjani nacisti z družino vred ubili na njenem domu, tudi Lojzke in Ivice, ki sta kot aktivistki v Celovcu padli fašistom v roke, še nismo in ne bomo pozabili, prav tako nikdar ne bomo pozabili naše Tatjane — Malke Oraže, ki je leta 1946 postala žrtev strelov, v spominu nam bodo ostale še mnoge, premnoge Milenke, Rezike, Mire, ki so požrtvovalno in ljubeznivo oskrbovale naše borce, ali pa se same s puško v roki borile za zmago nad nasiljem in na sprednjih položajih žrtvovale svoje življenje. Mnogo smo že pisali o njih, kljub temu pa poznamo še nešteto naših junakinj, ki se jih bomo še in še spominjali. In prav v našem ženskem kotičku se moramo spomniti naših aktivistk in naših bork.

Poleg tega bomo v ženskem kotičku prinašali tudi razne nasvete za vzgojo otrok, pisali bomo o higijeni, o zanimivih vprašanjih za naše kuharice, o vrtnarstvu in mnogem drugem.

Zato pa, žene, matere in mladinke, dopisujte v svoj kotiček. Vi morate vanj dopisovati, vi ga morate urejevati in pripravljati, da bo vedno izražal vse vaše zahteve, vse vaše želje. Ženski kotiček mora postati vaš in res samo vaš!

Sovjetske žene - državnice

Pred nami leži kratek življenjepis ene izmed sovjetskih žen — tkalke Marije Volkove:

»Rodila se je leta 1922 v kmečki družini in je že kot 15-letna vstopila v orehovozujevsko tovarno kot učenka. Dovršila je tovarniško vajeniško šolo in postala tkalka. V tovarni se je vedno bolj izpopolnjevala v proizvodnji. Leta 1943 je organizirala brigado mladih tkalcev, izboljšala proizvodne metode in s to brigado večkratno zvišala storilnost dela. Dobila je Stalinovo nagrado in bila izvoljena za poslanca v Vrhovni sovjet Sovjetske zveze.«

Življenjepis tkalke Volkove je v mnogem tipičen za večino sovjetskih žen. V Sovjetski zvezi zavzemajo žene visoka državniška mesta in vodijo najvažnejše panoge gospodarske in kulturne gradnje.

V palači moskovskega sovjeta vodi sprejem gostov bivša vaška učiteljica, sedaj namestnica predsednika moskovskega sovjeta in namestnica predsednika Vrhovnega sovjeta Sovjetske zveze — Marija Saričeva. V ministrstvu za zdravstvo Sovjetske zveze upravlja otroška zdravilišča in porodnišnice hči uralskega kmeta Marija Kovrigina — namestnica ministra.

Sovjetske žene imajo brez razlike narodnosti in barve kože (plemena) — enake pravice. Kot enega izmed neštetih primerov naj omenimo življenje Ihbol Normuradove, hčere tadžiškega kmeta. Ihbol se je rodila pred revolucijo. Kakor večina žensk, ki so odraščale v letih carizma, se ni nikjer učila in bila zaostala ter otopela.

Pod sovjetsko oblastjo je Normuradova končala šolo in stopila v krojno tovarno. Tam se je izkazala kot aktivna javna delavka in bistra stahanovka. Leta 1938 so tovarniški delavci izvolili Normuradovo za poslanca v Vrhovni sovjet Tadžiške sovjetske republike, l. 1946 pa so jo izvolili za poslanca v Vrhovni sovjet Sovjetske zveze.

V azerbejdžanski sovjetski republiki je Azerbejdžanka Zahra Kerimova minister za socialno zavarovanje.

Estonka Olga Lauristin je minister za kinematografijo Estonske sovjetske republike. Čuvaška Zoja Andrejeva predseduje Vrhovnemu sovjetu svoje avtonomne republike in istočasno nadomešča predsednika Vrhovnega sovjeta Sovjetske zveze.

O tem, kako veliko vlogo igrajo sovjetske žene v državni upravi, v gospodarskem in kulturnem življenju države, nas poučijo sledeči podatki:

V Vrhovnem sovjetu Sovjetske zveze prvega zasedanja (1937) je bilo 222 žensk — poslancev, a leta 1946 je bilo izvoljenih v Vrhovni sovjet Sovjetske zveze 277 žensk. Razen tega je nad 1700 žen različnih narodnosti poslancev v Vrhovnih sovjetih zveznih in avtonomnih republik. Skoraj pol milijona žen je bilo izvoljenih leta 1947 v krajevne sovjete. Na tisoče žen je predsednic rajonskih in vaških sovjetov, 250.000 žen vodi orne brigade, dela s traktorji in kombajni, 350.000 žen upravlja kolhozna živinorejska posestva in brigade, 15.000 žen je izvoljenih za predsednice kolhozov. V Sovjetski zvezi je nad 250.000 žen — inženirjev in tehnikov, 100 tisoč žen — zdravnikov, nad 760.000 učiteljic.

Delavne žene sovjetske države neomejeno uživajo pravice do izobrazbe, ki jim jih daje ustava Sovjetske zveze.

Ogromno je dala sovjetska oblast za prosveto širokih ljudskih množic, za razvoj znanosti in kulture. V znanstveno-raziskovalnih zavodih in laboratorijih se bavi z znanstvenim delom 85.000 žensk. V zadnjih 5 letih je 125 žensk doseglo čast doktorjev znanosti, 80 čin univerzitetnih profesorjev, nad 700 žensk-docentov. Samo v znanstvenih ustanovah »Akademije znanosti Sovjetske zveze« dela okoli 4000 žen. Nad 200 žen je dobilo Stalinovo nagrado za izredne zasluge na področju znanosti, tehnike, kulture in umetnosti.

Sovjetska vlada ustvarja širok program ukrepov za zaščito matere in otroka. Samo Sovjetska zveza je ustvarila ženi take razmere, da lahko združuje delo z izpolnjevanjem materinskih dolžnosti. Široko razpredena mreža podružnic, otroških ambulant, mlečnih kuhinj, ogromno število otroških jasli in vrtov; 77 dnevni dopust za nosečnost in porod pri polnem izplačilu mezde in socialnega zavarovanja; domovi matere in otroka, gozdne šole in sanatorij za oslabele otroke, poletna pionirska taborišča; brezplačna medicinska pomoč in vsakoletni delovni dopust s polno plačo, socialno zavarovanje za primer bolezni in invalidnosti; pokojnina za starost, brezplačna ali znižana potna nakazila za sanatorije in okrevališča — to so trdne pravice žen, ki jih jamči sovjetska oblast.

V Sovjetski zvezi je za vse ženske materinstvo sreča. Ženo-mater obdaja nenehna skrb države. Samo v letu 1947 je bilo materam s številnimi otroki vdovelim materam izplačano 6 milijard rubljev podpor. D. M. Konyševa daveckanovskega rajona Baškirske ASSR je vzgojila 12 otrok. V 10 letih je dobila od države 59.000 rubljev za njihovo vzgojo. 25.000 žen s številnimi otroki je dobilo visoki naziv »Mati-heroj«, nad 2,200.000 žen je bilo nagrajenih z redom »Materinska slava« in z »Medajlo materinstva«.

Duhovni svet sovjetske žene je bogat in mnogostranski. Veliko, resno delo jim ne zastira pogledov na druge strani življenja. Sovjetske žene se bavijo tudi z umetnostjo, športom in turizmom, študirajo špecialne znanosti in filozofijo. Sovjetske žene so aktivne borke za mir in demokracijo proti hujskačem na novo vojno. Sovjetske žene ustvarjalno delajo za vlado in gospodarsko mogočnost svoje domovine, ki trdno koraka v komunizem.

ERNA MUSER:

ŽENA

Zato, moj mali, da nekoč boš srečen,
te mamica je samega pustila.
Po tujih hišah — droben ilegalček —
te tuja skrb ljubeča je tešila.

Vse zate in za vse ostale malčke —
pregnanstvo, ječa, mrko taborišče,
gozdovi, lakota, streljanje, zima
in včasih beg in marsikdaj morišče.

Zdaj je končano, zdaj sem spet pri tebi,
jaz — mati — ali več — vsa domovina.
Ne zapustim te, srečo ti izkopljem
iz dna zemlje. Ne dam te — hčere, sina.

Vendar če spet sovražnik bi iztegnil
po tebi, zemlji, nenasitno roko,
odidem v boj in se šele povrnem,
ko prapor naš spet zavihra visoko.

Švedske žene za enakopravnost

Švedske žene se morajo še trdo boriti za enakopravnost. Mnogo več uspehov bi dosegle, če bi bile strnjene v enotno fronto. Žal pa to ni tako. Pri razpravah v švedskem parlamentu so lani stavile poslanke-komunistke predlog, naj se švedskim ženam ustavno prizna enakopravnost na vseh področjih javnega in gospodarskega življenja. Vse poslanke drugih linij so glasovale proti temu predlogu, čeprav je to eden izmed odstavkov iz pravilnika Organizacije združenih narodov.

Kljub domačim težavam in nerazumevanju pa se napredne švedske žene trdno povezujejo med seboj in z drugimi ženskimi zvezami po svetu. Švedinje so že večkrat zahtevale od glavnega sveta Organizacije združenih narodov, da prepove oboroževanje, predvsem pa uporabo atomskega orožja. V vseh časopisih so objavile brzojavke, ki so jih pošiljale OZN ob času zasedanja in pozivale so vse švedske žene, ki stoje ob strani, naj se priključijo gibanju za mir na svetu.

Lani so vse leto prirejale mitinge in zborovanja, kjer so protestirale proti nasilju in grozodejstvom v Grčiji. Povezale so se z različnimi naprednimi sindikati in združenji, s katerimi so skupno organizirale zbirke za demokratično Grčijo.

Švedska ženska zveza je zahtevala od svoje vlade, da prekine stike s fašistično Španijo. Skupno s sindikati in drugimi organizacijami je protestirala proti smrtnim obsodbam, ki jih izreka Franco nad republikanci. Poslala je brzojavko OZN z zahtevo, da prepreči nadaljnje zločine v Španiji, revidira vse smrtne obsodbe in posreduje pri svojih članicah, da prekinejo stike s Francom. Švedinje, članice demokratske zveze, se dobro zavedajo, kako potrebna je dobra organizacija, da se ohrani svetovni mir.

10

PREŽIHOV VORANC:

POŽGANICA

Druga skupina se je zagnala po stopnicah v prvo nadstropje, vdrla na hodnike in v sobe. Vse se je zgodilo tako hitro, da se je Gnida komaj utegnil predramiti iz polprestanega strahu od prvega napada. Že je mislil, da je vihar šel mimo njegove hiše in se je sprijaznil s tem, kar se je zgodilo. Razbili so le prazno trgovino...

Ropot ga je vrgel kvišku. Zgrabil je za revolver in skočil proti vratom, ravno ko so zletela iz tečajev in je pred njim zazijal hodnik, poln črnih moških postav.

»Nazaj, če ne, ustrelim!«

Pomeril je v glomast, ali glomast se še premaknila ni.

»Nazaj!...«

Glomast je sunila naprej in podrla Gnido na tla; strel, ki je počil v strop, jo je samo raztogotil, da se je kot plaz vrgla na Gnido. Pesti, kolena okovani čevlji, težke coklje so zagazile po njegovem telesu, ki je zamrlo brez vsakega odpora.

»Kje si, kje si... Kje je ta satan?...«

Na hodniku je zaprosil ženski glas:

»Usmiljenje, za božjo voljo! Prizanesite mu, zaradi mene mu prizanesite, zaradi otrok...«

Razjarjena množica je kot blazna teptala po sobi, vsaka pest, vsako stopalo je hotelo dregniti v Gnidovo telo, v njegovo meso. Toda vsi niso mogli do njega. Zato so lomili pod, hišno opravo, peč in trgali zavese. Bilo bi po Gnidi, če bi ga ne bilo prijelo nekaj mož za ruse (brado) in za lase in ga potegnilo iz sobe na hodnik, ga odvleklo po stopnicah v vežo, iz veže na dvorišče, čez celo dvorišče, in ga vrglo v zapuščen kot za svinjakom.

»Tukaj crkni, stud!...«

Ljudje so v kratkem času razbili hišno opravo in jo zmetali skozi okna na dvorišče in na cesto, kjer je razjarjena množica teptala še ostanke. Ko je v hiši razbila vse, se je vsula v gospodarsko poslopje, v hleve, v skladišča...

Iz kleti je zadišalo po razlitem vinu in moštu. V prvem navalu so tisti, ki so vdrli v kleti, izbili nekaterim sodom dna in odpili nekaj pip, da je tekočina na tleh segala do gležnjev.

Ko je Petruh s Šantačem, s Pasterkom in še nekaj znanci stopil v Gnidovo hišo, ga je nenadoma obšlo sovraštvo; njegov spomin je obudil vse krivice, ki jih je Gnida storil njegovi družini. Videl je mater, ki je s sklenjenimi rokami stala pred tem mogočnežem in ga prosila:

»Pustite nam kravo, pustite nam vsaj mleko!«

Toda Gnida, ki so ga obdajali žandarji, je bil kakor kamen.

»Kaj se cmeriš? Kravo sem, pa mir besedi!«

In ko ga je mati poslala po krušne karte, po sladkor, po sol, je ta veljak razsajal nad njim:

»Kam pa devljete? Ali ste že vse požrli! To se mora nehati! Čakaj, da te pokličejo, pa se boš odvadil žreti!«

Poln sovraštva in jeze se je hotel zagnati v vrtinec, da bi teptal kakor drugi. Proseči glas iz prvega nadstropja in jok otrok nista zdramila v njem nobenega usmiljenja.

Toda Šantač ga je zadržal.

»Poglejmo, če še kje kaj iztaknemo!«

Petruh, ki je bil tešč ves dan, je mahoma začutil veliko žejo.

Obrnila sta se proti kleti, toda tja ni bilo lahko priti; kletišče je bilo do veže napolnjeno z ljudmi, iz kleti se je čulo čofodranje, klokanje, preklinjanje in samozadovoljno vzdihovanje.

Gornji so pritiskali na spodnje:

»Dajte še nam kaj!«

Iz globine so vpili:

»Dajte posode!«

»Organizirajmo stvar kot ljudje, saj vendar nismo živina!« je predlagal nekdo.

Ljudje so se streznili in poiskali posod. Kmalu je poromala iz kleti pijača v steklenicah, škafih, črepinjah. Ljudje so žejno in hlastno goltali.

Šantač se je izkazal posebno spretnega; mimogrede je iztrgal iz gomile krožeči škaf italijanskega vina in neopaženo izginil z njim v ozadje dolgega hodnika. Petruh, Pasterk in ostali so ga našli v prostoru poleg kuhinje. Dalje

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Glavni urednik: Franjo Ogris odgovorni urednik: France Kosutnik, oba Celovec Salmstraße. Uprava: Celovec, Völkermarkter Straße 21. Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec, (Klagenfurt), Postschließfach 272. Tiska: „Kärntner Volksverlag G. m. b. H.“ Celovec 10. Oktoberstraße 7